

Roslagens västra pastorat

Visitationspredikan

Den goda herdens söndag den 19 april 2026

Kontraktsprost Lars Viper
Upplands södra kontrakt, Uppsala stift

Innehåll

1. Inledning	1
2. Den gode Herdens söndag.....	2
2.1 Ledarskap i herdens ljus.....	2
3. Att känna och bli känd.....	3
3.1 Det grundläggande uppdraget	3
4. Tryggheten i Guds hand	4
4.1 Birgittaarvet och framtiden.....	4
5. Förvaltarskap och framtid	4
6. Avslutning	5
7. Invigning av Länergården Lejdet	5
7.1 Altaret & Altartavlan.....	6

1. Inledning

Nåd och frid från Gud, vår Fader, och Herren Jesus Kristus.

På **Tiboriusdagen**, den 14 april, har jag på biskop Karins uppdrag inlett prostvisitationen i Roslagens västra pastorat. Det gör jag i ett pastorat som rymmer stora delar av Sveriges historia: från den tidiga medeltiden med starka band till den heliga Birgitta, via industrialiseringens genombrott, och in i vår tids övergång till ett efterindustriellt samhälle.

Historien bärs inte av kyrkomurar och dokument allena – utan av människor som har lyssnat, svarat och gått vidare. Någon har sagt:

Evangeliet går in genom öronen, landar i hjärtat och förverkligas i våra händer och fötter.

Kyrkans mission handlar om detta: människor som har lyssnat, svarat och som i sina liv förverkligar Ordet – människor som låtit evangeliet slå rot i sina hjärtan.

Det är ett under att se hur människor, generation efter generation, vill leva ut evangeliet i ord och handling i mötet med sina medmänniskor.

Jag återkommer ofta till utmaningen att vara kyrka i en efterindustriell värld. I den världen är föreställningarna ofta individuella, samtidigt som den enskilda människan söker sin identitet och sin plats i tillvaron.

Pastoratets styrka finns i rötterna: i de gamla jordbruksbygderna, i framväxta industriorter och i medeltida vallfartsplatser. Parallellt finns även rötter som växer in i det nya och samtida – i den växande regionen runt Uppsala och Stockholm.

Pastoratets **mission** är därmed att vara en brygga mellan det gamla och det nya, djupt rotad i en tusenårig andlig tradition.

År 2025 bodde 20 372 personer i pastoratet. Sedan 2020 har befolkningen ökat med drygt 100 personer. Av dem som bodde i pastoratet 2025 var cirka 62 procent tillhöriga Svenska kyrkan. Sedan 2020 har andelen tillhöriga endast minskat med omkring fyra procent.

2. Den gode Herdens söndag

Dagens evangelium – Den gode herdens söndag – talar djupt personligt om relationen mellan herden och fåren.

Jesus säger: *Mina får lyssnar till min röst.*

Det avgörande kännetecknet för relationen mellan herden och fåren är igenkänningen. Fåren känner igen herden därför att de hör till honom. De följer honom därför att de litar på den röst som leder dem.

Kristen tro handlar alltså *inte* om en åsikt vi omfattar eller en prestation vi utför – utan om en relation vi lever i, till Gud genom Kristus.

2.1 Ledarskap i herdens ljus

I det ljuset vill jag säga: detta pastorat har en god herde. Men också: detta pastorat har ett gott ledarskap i kyrkoherden och prostén Helén Uddén. Hon har med stor noggrannhet och klokskap byggt upp detta pastorat, som nu är åtta år gammalt. Det är en bedrift som förutsätter kunskap, erfarenhet och tålamod.

Kyrkoherden bär ett stort ansvar för pastoratet. Heléns främsta stöd finns bland pastoratets anställda och de förtroendevalda. Samtidigt är hennes erfarenhet avgörande. Helhetsansvaret för ekonomi, personal och verksamhet ligger alltid hos kyrkoherden.

Här behöver finnas ett engagerat kyrkoråd som med långsiktighet och omsorg har bygger, bär och utvecklar verksamheten tillsammans med kyrkoherden och många goda medarbetare i pastoratets ledning. Mycket gott har skapats.

Samtidigt står kyrkorådet inför en stor utmaning i sin roll som pastoratets styrelse. Uppdraget kräver både mod, utbildning och ett utvecklat strategiskt tänkande.

Detta leder fram till **min första fråga**, ställd med stor respekt för det arbete som redan har utförts:

Hur kan denna goda styrning och detta goda ledarskap bestå över tid och framtidssäkras, så att pastoratet även framöver leds med vishet, mod och tillit?

3. Att känna och bli känd

Jesus beskriver sig själv som den herde som känner var och en vid namn. Det är ett ledarskap som *inte* börjar i struktur, utan i relation. Inte i kontroll, utan i ansvar.

Att följa honom är inte alltid att ha full överblick, men alltid att gå i förtröstan.

3.1 Det grundläggande uppdraget

Det är de anställda som förverkligar den verksamhet som pastoratets ledning och styrelse, utifrån församlingsinstruktionen, vill se utförd. Varje anställd bär ansvar inom sitt arbetsområde, men också ett gemensamt ansvar för pastoratets utveckling.

Jag vill understryka vikten av att kompetensen hos medarbetarna kontinuerligt utvecklas och att kompetensöverföring säkerställs när någon medarbetare slutar. Pastoratets styrka ligger i dess medarbetare – i erfarenhet, kunskap och kontinuitet över tid.

Kyrkans uppdrag är samtidigt både enkelt och djupt:

- Gudstjänst
- Diakoni
- Undervisning

Pastoratet äger förnämliga gudstjänstrum – klenoder som andas närhet och kontinuitet över århundraden. Platser för gudstjänst och sakramentsförvaltning: vilsamma, varma och trygga rum.

Gudstjänstlivet är strukturerat och genomtänkt utifrån respektive församling och kyrkorum. Den nya lägergården Lejdet, som invigs i dag, är ytterligare en möjlighet till möten och gudstjänst.

Diakonin har stor betydelse i pastoratet, inte minst i Hallstavik och Rimbo. Det angelägna arbetet är av stor vikt, både för pastoratet i stort och för enskilda människor. Kan lägergården Lejdet erbjuda läger för unga och äldre som av ekonomiska skäl annars inte har möjlighet att resa bort?

Undervisningen bedrivs framgångsrikt, främst bland barn och unga i Rimbo och Hallstavik. Även detta är ett högst angeläget arbete, som kan få stor glädje av den nya lägergården.

Här finns alltså mycket att vara tacksam över. Samtidigt kräver varje tid sin särskilda lyhördhet och reflektion kring hur den kristna tron bäst kan förmedlas.

År 2025 döptes omkring 64 procent av barnen som hade minst en tillhörig förälder i Svenska kyrkan. Motsvarande siffra för riket var cirka 73 procent och för Uppsala stift cirka 68 procent. Hur kan pastoratet arbeta vidare med dopet för att öka antalet dop per år?

När det gäller tillhöriga 15-åringar blev cirka 26 procent konfirmerade. Motsvarande andel i hela landet är omkring 45 procent.

Därför vill jag formulera **min andra fråga**:

Det arbete som redan görs är föredömligt. Men hur kan resurser, utbildning och samverkan utvecklas ytterligare, så att fler unga inte bara möter kyrkan, utan finner sin plats i den? På vilka sätt kan pastoratet ännu tydligare – och kanske mer samordnat – prioritera barn och unga?

4. Tryggheten i Guds hand

Evangeliet betonar tryggheten: *Ingen kan rycka dem ur min hand.*

Vår vila ligger inte i vår förmåga att hålla fast vid Gud, utan i Guds sätt att hålla fast vid oss. Det är där kyrkans mod föds.

4.1 Birgittaarvet och framtiden

Den heliga Birgitta påminner oss om att fördjupning och rörelse hör samman. Skederids kyrka och församlingshem i Rimbo – den heliga Birgittas dopkyrka och en gammal pilgrimsplats – rymmer stora möjligheter.

Invid kyrkan finns ett församlingshem i två våningar. Skulle detta även kunna fungera som ett pilgrimscentrum med möjlighet till övernattnings och enklare servering – för pastoratet, i stiftet och i ett vidare internationellt perspektiv? Kanske skulle ett sådant centrum kunna drivas av en samverkande konstellation, med pastoratets godkännande, bestående av kommunen, stiftet, det katolska stiftet och enskilda givare. Där skulle ett sammanhang kunna växa fram där historia får bli en ekumenisk vision och framtid.

Jag vill här lyfta **en tanke**, inte som fråga utan som möjlighet att pröva:

Skulle ett pilgrimscentrum – eventuellt drivet av en extern aktör eller grupp – kunna få plats i församlingshemmet invid Skederids kyrka och därigenom bidra till ekumenisk fördjupning, öppenhet och samverkan i den heliga Birgittas anda?

5. Förvaltarskap och framtid

Den gode herden är inte bara vägvisare utan också beskyddare och livgivare.

I hans röst finns riktning.

I hans hand finns trygghet.

I hans gemenskap finns liv.

Min tredje och avslutande fråga gäller:

Vilka strategiska överväganden gör styrelsen kring pastoratets samlade fastigheter – inklusive kyrkorna – i relation till ekonomi, personal och långsiktigt uppdrag, sett över de kommande fem åren?

Detta är frågor som ytterst handlar om förvaltarskap – av det vi har tagit emot och det vi vill lämna vidare.

6. Avslutning

Vem Tiborius var vet vi inte mycket om, mer än att han var en fornkristen martyr och att den 14 april, då visitationen inleddes, enligt traditionen markerade sommarens början – då björnen klev ur sitt ide. I dag känns det verkligen som att sommaren är på väg.

Kanske är det också en bild för vår tid: att kyrkan, trygg i Guds hand, vågar kliva fram – vilad, vaken och hoppfull.

Jag vill avsluta med orden ur Filipperbrevet (1:6):

Jag är övertygad om att Gud, som har börjat ett gott verk hos er, också ska fullborda det.

7. Invigning av Länergården Lejdet

Gud, vår skapare,
vi tackar dig för denna underbara plats
och för denna glädjens dag,
för alla händer, tankar och hjärtan
som har varit med och planerat, byggt
och ställt i ordning.

Vi ber om din välsignelse
över länergården Lejdet.

Låt den bli en plats för vila och glädje,
för gemenskap och eftertanke,
för skratt och stillhet –
för unga och gamla.

Gud, låt alla som kommer hit
få känna sig välkomna och trygga.
Låt barn och unga växa i tillit och mod,
låt vuxna finna ro och trygghet,
och låt vänskap och respekt blomstra här.

Var nära oss i allt som sker på denna plats –
i samtalen och lekarna,
vid måltider och samlingar,
i gudstjänst och tystnad.

Hjälp oss att ta väl hand om varandra
och om den skapelse som omger oss.
Led oss på fredens och kärlekens väg.

Det ber vi om, i Faderns och Sonens och den helige Andes namn...

7.1 Altaret & Altartavlan

Kontraktsprost: Detta altare ska tjäna som bord
för den heliga nattvarden.
Det ska vara ett tecken på Guds närvaro i sin kyrka.

Kyrkoherde: Sänd ditt ljus och din sanning!
Låt dem leda mig,
låt dem föra mig till ditt heliga berg
och till din boning,
så att jag får komma till Guds altare,
till Gud, min glädje och fröjd,
och tacka dig till lyrans klang,
Gud, min Gud. (PS 43:3–4)

Kontraktsprost: Låt oss be.

Gud, här möter du oss i nattvardens mysterium.
Tack för att ditt altare får vara en plats
där vi får del av livets bröd
och välsignelsens bägare.
Tack för löftet att vi en gång
ska få fira måltid vid ditt bord, i ditt rike.
Led alla som sänds ut härifrån,
du som har omsorg om oss alla.
I Jesu namn. Amen.

Kontraktsprost: Låt oss även välsigna denna altartavla.

Gud, du som är all skönhets och all skaparkrafts källa,
vi tackar dig för denna altartavla
och för de händer, tankar och böner som har format den.

Vi ber dig:

Låt det som här avbildas och gestaltas
peka bortom sig självt
och leda våra blickar till dig.

Låt bilden tala till våra hjärtan
när ord inte räcker till,
och bära tröst, hopp och sanning
till alla som stannar upp inför den.

När vi samlas kring detta altare
för att fira gudstjänst,
ta emot nattvardens gåvor
och bära fram våra liv inför dig,
låt denna tavla påminna oss om
din närvaro mitt ibland oss,
om din kärlek som blev synlig i Jesus Kristus,
och om det hopp som sträcker sig bortom tid och rum.

Välsigna denna plats,
alla som vistas här,
och låt allt som sker vid detta altare
ske till din ära
och till människors uppbyggelse.

I Faderns och Sonens och den helige Andes namn.
Amen.

